
Mato ZOVKIĆ

MOJ BIVŠI STUDENT TE KOLEGA PROFESOR I KANONIK SUSTOLNIK

U listopadu 1973. počeo sam drugu godinu svojega profesorskog djelovanja na Vrhbosanskoj teologiji, a uz to sam bio i prefekt studija. Po odredbi ordinarijata upisali smo u deseti semestar studija vrhbosanske mladomisnike Marka Josipovića (1948.-2009.), Antu Meštrovića (r. 1947.) i Marka Paradžika (1948.-1977.). Oni su devet semestara završili u Đakovu, ali im je redosljed slušanja predmeta, koji su predavani ciklički, bio poremećen odsluženjem vojnog roka. Zbog okolnosti da je đakovački biskup Mons. Stjepan Bäuerlein godinama redio svoje kandidate nakon četvrte godine studija, a zatim ih raspoređivao na pastoralnu službu, uz očekivanje da polažu petu godinu sa župe, a velik dio njih to nije nikada učinio, profesori đakovačke teologije zaključili su da neće primati na slušanje i polaganje predmeta kandidate koji budu zaređeni prije završetka studija. Sarajevski nadbiskup dr. Smiljan Franjo Čekada, saslušavši razloge trojice spomenutih ređenika koji bi jedan semestar bili bez ikakva posla čekajući da dođu na red njihovi traktati, zaređio ih je za vrhbosanske svećenike u Prozoru 8. srpnja 1973., a zatim rasporedio na završetak studija u Vrhbosanskoj teologiji. Ti kandidati kod mene su polagali biblijsku teologiju Novoga zavjeta. Josipovića se sjećam kao bistra i zauzeta studenta.

Zanimao sam se za njega kroz sljedeće dvije godine jer je bio kapelan u Travniku, gdje sam i ja obavljao tu službu god. 1965.-1966. Kad ga je nadbiskup Čekada ujesen 1975. odredio za poslijediplomski studij u Rimu, poslao ga je k meni kao prefektu studija da se dogovorimo o izboru specijalizacije koja je potrebna za profesora Vrhbosanske teologije. Tada su, uz nas devet vrhbosanskih svećenika, predavala i četiri isusovca, dvojica dogmatiku a dvojica filozofiju. Budući da su oni izjavljivali kako se Hrvatska provincija Družbe Isusove sa sjedištem u Zagrebu nije vezala na stalno predavanje filozofije, sugerirao sam mladom kandidatu da specijalizira filozofiju. On je to spremno učinio tako da je 1977. položio licencijat filozofije na Gregoriani, a 1985. doktorat filozofije na Angelicum.

Od jeseni 1982. do smrti predavao je filozofske discipline na Vrhbosanskoj teologiji, a uz to tri godine bio prefekt bogoslova, zatim su slijedile službe rektora, dekana, urednika časopisa „Vrhbosnensia“ i niza „Radovi“.

Njegove organizatorske sposobnosti doživio sam izbliza ujesen 1994. kada je vrhbosanski nadbiskup Vinko Puljić bio imenovan kardinalom, a Marko Josipović kao rektor Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa i Vrhbosanske teologije organizirao sudjelovanje profesora i studenata na toj svečanosti u Rimu te zatim animirao moguće suradnike za Zbornik koji Teologija priređuje prigodom toga imenovanja. Knjiga je izašla u Bolu 1995., gdje smo bili izmješteni zbog rata u opkoljenom Sarajevu, pod naslovom *Crtajte granice ne precrtajte ljude. Zbornik radova u povodu imenovanja vrhbosanskog nadbiskupa Vinka Puljića kardinalom*. Svojim prilozima sudjelovalo je jedanaest profesora naše Teologije, šest bosanskih franjevaca, četiri profesora Teologije u Splitu, sedam biskupa, od kojih tri hrvatska i četiri strana, jedan vjernik katolik iz Sjedinjenih Država i šesnaest ostalih.

Još više sam njegovu sposobnost kontaktiranja i animiranja doživio kao član Povjerenstva za kolokvij koje je dekan Josipović vodio, a po izboru kolega profesora još su ga sačinjavali profesori Ćosić, Jozić, Vukšić i ja. Razmotrivši prethodno na susretu članova Povjerenstva moguće teme i predavače, na jednoj od proljetnih sjednica profesorskog zbora dekan je predlagao obično dvije teme koje smo kratko obrazložili. Nakon što smo od sjednice dobili mandat za jednu od njih, uslijedilo je poblize formuliranje naslova za šest predavanja i kontaktiranje s predloženim izlagačima. Kolega Josipović je to tiho odradivao tokom ljeta, a početkom akademske godine znalo se tko je od predavača prihvatio temu i naš termin - subota pred blagdan Krista Kralja. Predavače sa strane koji su dolazili vlastitim kolima ili avionom trebalo je dočekivati, smjestiti u Bogoslovno sjemenište, otpratiti na aerodrom, a također im i uručivati skromni honorar. Markova prva intencija pokretanjem kolokvija bili su članci za naš časopis „Vrhbosnensia“. Nakon održanog kolokvija trebalo je mjesecima kontaktirati s predavačima da svoj tekst dorade i pošalju uredniku u elektroničkom obliku. Tek kad bi skupio sva predavanja, urednik ih je objavljivao u jednom od brojeva.

Daljnje područje na kojem sam Marka doživljavao kao kolegu koji ohrabruje, izdavanje je knjiga naše Teologije. Priredio ih je za tisak dvadesetak, od toga četiri moje i zbornik radova povodom moje 70. obljetnice života. Dok smo bili na Braču, pokazao sam mu skripta „Isusove paradoksalne izreke“ koje sam obrađivao u okviru kolegija „Teologija Novoga zavjeta“. On je izrazio mišljenje da bi tu građu bilo dobro objaviti u našem nizu „Studia Vrhbosnensia“ i dali smo se obojica na posao. Tada su se knjige

proizvodile novom tehnikom nakon olovnog sloga, ali još nije bilo kompjutorske obrade teksta. Prilikom korigiranja teksta, on je otkrio dosta pogrešaka u imenima stranih autora i naslovima njihovih djela. Sam je priredio abecedni popis literature na kraju knjige, zatim kazalo biblijskih tekstova i kazalo autora. Obojica smo učili kako se knjiga piše i izdaje. Kad smo se vratili u Sarajevo, a on je opazio da sam objavio niz radova s područja međureligijskog dijaloga, predložio je da ih objavimo u novom nizu „Radovi“ u kojem je on spreman objavljevati knjige naših profesora. Dogovorili smo se da knjizi dadnemo naslov *Međureligijski dijalog iz katoličke perspektive u Bosni i Hercegovini*. Nakon što je tekst bio „prelomljen“ i označene stranice, on je sastavio kazalo imena. Najviše me zdravo izazvao kada je prigodom jubilejske godine 2000. predložio da svoje radove o evanđelju po Luki dopunim i dadnem objaviti u nizu „Radovi“. Do tada sam živio u izvjesnoj ogorčenosti što je lakše naći izdavača za prevedene knjige (preveo sam pet knjiga s engleskog i jednu s njemačkog) nego za vlastite radove. Marko mi je svojim prijedlogom izbio taj razlog ogorčenosti. Dao sam se na pisanje vlastitog uvoda u Lukino evanđelje (*Isus u evanđelju po Luki*, 17-81), doradio svoj rad o blaženstvima prema Mateju i Luki te dobrano dopunio egzegezu zgode o Isusovu pohodu kući Marte i Marije. Zahvalan sam pokojnom kolegi profesoru što me je motivirao da to učinim jer mi je pri tom radu postalo jasno da sam se od četiriju kanonskih evanđelja najviše bavio Lukinim, vjerojatno pod utjecajem okolnosti da je on pisao za obraćene Grke, a ja u Sarajevu živim među sugrađanima koji su većinski nekatolici. Za objavljivanje moje knjige o Pavlu inicijativa je došla od mene i Marko ju je podržao svim srcem, ali je rukopis morao čekati dvije godine dok urednik nađe novac za tiskanje. Kad mi se nakon objavljivanja knjige požalio da će morati ući u velik dug radi isplate troškova, dao sam od svoga novca 2000 eura u tu svrhu. I za ovu knjigu on je strpljivo priredio kazalo biblijskih tekstova te kazalo autora.

Kanonik Ivan Mršo obnašao je službu rektora katedrale od imenovanja 10. lipnja 1991. do prelaska u Svećenički dom pri Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu zbog bolesti. Nakon njegove smrti 30. studenog 2000. nas tri ostala kanonika poslužili smo se običajnim pravom da nadbiskupu predložimo tri kandidata za novog kanonika te na prvo mjesto stavili Marka Josipovića. Nadbiskup je prihvatio naš prijedlog i dekret imenovanja izdao 4. travnja 2001., a u međuvremenu je službu rektora katedrale vršio kancelar mons. Ivo Tomašević. Na molbu nas trojice novi kolega je pristao i nadbiskup ga je imenovao rektorom katedrale. Još od moga župnikovanja u katedralnoj župi od 25. listopada 1968. do 21. rujna 1969., znao sam da su klupe u katedrali tako pravljene da se u njima ne može klečati, a ni sjedenje

nije odviše udobno. Uz to su one djelovale odviše masivno. Mi kanonici pitali smo se što bi se moglo učiniti, iako su prihodi od milostinje u katedrali tako maleni da ne mogu pokriti troškove grijanja i struje. Odlučili smo Markovu prijatelju Heribertu Augustu, koji je svećenik achenske biskupije, iznijeti problem. On je obećao animirati svoje vjernike i predložio da naručimo nove klupe. Kad su one bile gotove i Heribert ih došao vidjeti, „nastrugao“ je novca da pokrijemo taj trošak. Predložili smo nadbiskupu da ga u znak zahvalnosti imenujemo počasnim kanonikom, i to je učinjeno.

Već trinaest godina vodim misu na engleskom u našoj katedrali i pastoral stranaca. Marko se kao rektor s ljubavlju zanimao koliko ljudi dolazi te ima li dobrovoljaca za čitanje i pjevanje. Maestro Dario Vučić ponudio se da svira pod tom misom, a onda se nade i pokoja osoba voljna pjevati. Prvih godina ja sam za Božić uz čestitku orguljašu prilagao iz svojih sredstva mali novčani dar. Marko je to preuzeo te nastavio redovno davati svakog mjeseca iz crkvene blagajne.

U zajedničkoj blagovaonici nas kanonika te dvojice biskupa i ostalih svećenika koji rade u ordinarijatu Marka je nadbiskup rasporedio meni slijeva. Tako smo, osobito pri doručku, mogli razgovarati o temama koje su nam zajedničke te otkriti što tko voli ili ne voli jesti. Pričali smo zgrade iz djetinjstva (on iz Kladara župe Modriča, ja iz Tramošnice). Sjećam se da je s ponosom govorio o svome ocu stolaru te kako su mu on i brat pomagali u poslu. Najviše je, i to u nastavcima, govorio o operacijama u Aachenu i najavi kirurga nakon pete operacije Heribertu Augustu neka se spremi za sprovod prijatelja najkasnije u studenom. Živio je još jedanaest godina i svaki dan smatrao Božjim darom. Svoje iskustvo liječenja alternativnom medicinom spremno je prenosio bolesnicima koji su bolovali od slične bolesti ili onima koji ih dvore. Išao je nekoliko puta na televizijski ili radijski razgovor, kad je za to dobivao poziv.

Kao kanonik, svake četvrtedjelje je predvodio kanoničku misu u katedrali u 9 sati. Prema našem internom dogovoru, ja za vrijeme te mise sjedim u ispovjedaonici radi mogućnosti za sakrament pomirenja. Puno sam puta slušao njegovu propovijed. Za razliku od mojih homilija, koje se temelje samo na evanđelju i uglavnom su strogo biblijske, njegove propovijedi obuhvaćale su i ostala čitanja i bile su filozofske. Tada sam ga doživljavao kao filozofa vjernika. Iz naših razgovora kod stola znam da je volio filozofiju i da je bio duboki vjernik. Filozof vjernik. Zahvalan sam Bogu što sam kroz 27 godina mogao biti s njime profesor Vrhbosanske teologije i od toga osam i po godina sustolnik u Nadbiskupskoj rezidenciji u Sarajevu. Nedostaju mi opuštene razgovori s njime kod stola. Nedostaje mi njegova inspirativna radost življenja. Sretna mu vječnost!